AZTAG
JOURNAL ARMÉN. QUOTIDIEN
B. P. 587 BEYROUTH, Liban
Téléphone N° 36-29
Directeur-Propriétaire
HAIG BALIAN

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆ
ՍՈՒՐԻԱ տար. 550, ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 300 Ս. Դ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄ. տար. 7, ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 4 տոլար

ԱԶԴԱԿ
ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ازتاك
جريدة سياسية ادبية اقتصادية يومية
ՀԵՌԱՁԱՅՆ ԹԻՒ 36-29

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 26 1933
ՁԵՌՔԷ ՀԱՏԸ 2,50 Ս. Դ.

Է ՏԱՐԻ | Ամէն առաւօտ պէտք է ընել բարիք [illegible] | Տնօրէն — Խմբագիր՝ ՀԱՅԿ ՊԱԼԵԱՆ | Չհրատարակուած ձեռագիրները չեն վերադարձուիր | Թիւ 160 (998)

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Ի՞ՆՉ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋՈՒԻ ՄԵԶՄԷ

Տարիներ անցան հայկական տարագրութենէն ի վեր դէպի հովանաւորեալ երկիրներ։ Մեծ մասամբ արդէն տեղաւորուած ենք մեր այս նոր հայրենիքին մէջ և յարմարած պայմաններուն։ Աշխատունակ ժողովուրդ, մեր կարելին տրամադրած ենք այս երկիրներու շինարարական աշխատանքներուն և մասնակից եղած բոլոր մարզերու մէջ անոնց յառաջդիմական ձեռնարկներուն։ Տնտեսական մարզին մէջ ևս ունեցած ենք որոշ ծառայութիւններ և սատարած ամէն կերպ այս երկիրներու բարգաւաճումին։

Պետականութեան հանդէպ պարտականութեան գիտակցութիւնը օրէ օր աւելի խորացած է մեր մէջ այս ժամանակամիջոցին եւ մասնակցած ենք պետական գանձումներու, ապահովելու համար կառավարութեան ծախքերը։ Դառնալով քաղաքացիները այս երկիրներուն, անկեղծ նուիրումով մը, կրկնապատկած ենք մեր ճիգերը՝ օգտակար դառնալու համար մեր նոր հայրենիքներուն և հրաժարած՝ քաղաքական ամէն կերպ գործունէութիւններէ և ակնկալութիւններէ այս երկիրներու հանդէպ։

Բայց, դժբաղդաբար, հակառակ մեր ժողովուրդի ստուար մեծամասնութեան կարգապահ և հանդարտ կեցուածքին և հնազանդութեան օրէնքին հանդէպ, անպակաս եղած են խառնակիչներ, ոճրագործներ, գողեր, անբաղձալիներ և օրինազանցներ։ Զենք ուրանար ի հարկէ որ բոլոր ժողովուրդներն ալ ունին իրենց անբաղձալի տարրերը, որոնց հանդէպ կառավարութիւնները աններող վերաբերմունք ցոյց կուտան և ծանր պատիժներու կ'ենթարկեն զանոնք։ Սակայն պէտք չէ մոռնալ որ շատ բացառիկ պայմաններու տակ կը գտնուինք մենք և կը բնակինք աքսորի մէջ, ուր անհատներու գործած սխալները յաճախ կը վերագրուին իրենց պատկանած ազգին ու ժողովուրդին։

Տեսա՞ծ էք դեռ օր մը, որ հայու մը կողմէ գործուած յանցանքի մը արձանագրութեան միջոցին յիշուի յանցաւորի անունը, առանց յայտնելու անոր ազգութիւնը։ Զեն ըսեր «ոճրագործ մը», այլ կ'ըսեն «հայ ոճրագործ մը»։ Այդ պատճառաւ ալ շուտով աչքի կը զարնուին հայերու կողմէ գործուած յանցանքները և կը յիշուին չափազանցութիւններով։ Մինչդեռ տեղացիներու կողմէ գործուած բազմաթիւ ոճիրներ և սպանութիւններ սովորական կը նկատուին և թեթև յիշատակութեան կ'արժանանան։

Զենք ըսեր որ համեմատաբար մենք միւս ժողովուրդներէն աւելի անկարգապահ և օրինազանց ենք, սակայն մեր կացութիւնը եւ պայմանները կը պահանջեն որ մենք ըլլանք աւելի հանդարտ ու հնազանդ և յարգենք երկրին օրէնքն ու կանոնները։ Մեր բարեկամներն ու դարաւոր պաշտպանները, որոնք ճակատագրական ամենադառն ու վտանգաւոր օրերուն, երբ մենք բոլորէն արհամարուած և վտարուած էինք, պաշտպանեցին և հովանաւորեցին մեզ, կը թելադրեն շարունակ հնազանդութիւն տեղական օրէնքներուն, համերաշխ գործակցութիւն մեր դրացիներուն հետ։ Պէտք չէ մոռնանք որ մեր խռովարարական ընթացքով և յաճախ կրկնուող օրինազանցութիւններով, ոչ միայն տեղական կառավարութեան և ժողովուրդին արգահատանքին կ'արժանանանք, այլ կը վշտացնենք մեր շատ սիրելի բարեկամներն ու հովանաւորները, որոնք երբեք չեն դադրած մեզ սիրելէ և մեր դատը պաշտպանելէ։

Զնայած որ քանիցս անդրադարձած ենք, դեռ ևս առիթ ունենանք խօսելու այս մասին։ Որովհետև, ինչպէս դիտել տուած ենք անկէ առաջ, մեր ապահով գոյութիւնն ու երջանկութիւնը կախեալ է մեր ցոյց տալիք վերաբերմունքէն և երկրի օրէնքին ու կանոններուն հանդէպ մեր բռնելիք ընթացքէն։ Ոչ մեր նոր հայրենիքին իշխանութիւնները կ'ուզեն հայկական տաղտուկով պարապիլ տեւականօրէն և ոչ ալ հովանաւոր տէրութեան ապահովութեան պաշտօնատուները կը փափաքին հայ անբաղձալիներու հետապնդումով զբաղիլ։ Մանաւանդ այս վերջինները բացարձակապէս չեն փափաքիր որ հայկական ներքին վէճերու և պայքարներու արձագանգները հասնին տեղական կառավարութեանց ականջին, շատ որոշ պատճառներով։ Մեր ժողովուրդը բազմաթիւ սիրողներու և բարեկամներու կարգին, պէտք չէ անգիտանալ որ կան նաև հակահայ տրամադրութիւններ սնուցող, գրգռիչ և թշնամի տարրեր, որոնք առիթներու կ'սպասեն մեր պաշտպաններու երեսին տալու այն յանձնառութիւնները որոնք ըրած էին ժամանակին, երբ մեր առջև կը բացուէին այս երկիրներու դռները։

Իբրև Լիբանանի ու Սուրիոյ հաւատարիմ ու պարտաճանաչ քաղաքացիները, ստիպուած ենք հնազանդիլ օրէնքին ու մեր կառավարութեանց հրամաններուն։ Այդ մեր քաղաքացիական պարտականութիւնն է։ Բոլոր հպատակներ ստիպուած են ենթարկուիլ այդ հրամաններուն։ Անսաստողները կը պատժուին խստիւ։ Բայց մենք այդ քաղաքացիական ստիպողական պարտականութիւններէն զատ, ունինք նաև բարոյական ծանր պարտականութիւն մը՝ հանդէպ մեր ազգի պաշտպան կառավարութեան, որ հոս՝ հովանաւորեալ երկիրներու մէջ թէ՝ այլուր եղած է միշտ բարեկամ ու բարեացակամ հայ ժողովուրդին հանդէպ և իր ծոցէն ծնունդ տուած է դարեր շարունակ հայապաշտպան ախոյեաններու, որոնց վերջին շառաւիղները դեռ կ'ապրին Մեծն Ֆրանսայի մէջ։

Հետևաբար աւելի ծանր է այն բարոյական պարտականութիւնը որ մենք ունինք հանդէպ հովանաւոր տէրութեան։ Տեղական կառավարութիւնը կը պատժէ յանցաւորները օրէնքի տրամադրութեանց համաձայն, տեղական ժողովուրդը արհամարհանքով կը խօսի մեր մասին. սակայն այդ բոլորէն աւելի ծանր պիտի ըլլայ այն հարուածը որ պիտի ուղղուի մեզի, երբ մեր մասին աննպաստ գաղափար կազմէ հովանաւոր տէրութիւնը։ Որովհետև այն ատեն ոչ միայն Սուրիոյ ու Լիբանանի Հայութիւնը պիտի ըլլայ տուժողը, այլ ամբողջ Հայութիւնը, հայկական դատը։

Ուրեմն գիտնանք թէ՝ ի՞նչ կը պահանջուի մեզմէ։

Համերաշխութիւն ներքին ճակատի վրայ։ Ազգային, կրթական, մշակութային և եկեղեցական գործերու շուրջ պէտք է համերաշխ ըլլանք և համագործակցաբար աշխատանքի լծուինք։ Սին վէճերու և անիմաստ պայքարներու պէտք է վերջ տանք, որոնք կը ձգտին քայքայելու մեր գաղութը և վարկաբեկելու մեր արժանապատուութիւնը յուշս օտարներու և տեղացիներու։ Զգուշանանք ապազգային ու օտարոտի գաղափարներէ, որոնք խորթ են մեզի և անհաճելի՝ մեր երկրի իշխանութեան և հովանաւոր տէրութեան։ Զոհ չդառնանք վնասակար քարոզութիւններու։ Մէկ խօսքով հանդարտութիւն և հնազանդութիւն։

Լաւ դրացնութիւն և բարւոք յարաբերութիւններ տեղացիներու հետ, առանց միջամտելու անոնց ներքին քաղաքական վէճերուն եւ կռիւներուն։ Երախտապարտ զգացում հովանաւոր տէրութեան հանդէպ։

Մէկ խօսքով, մեզմէ կը պահանջուի համերաշխութիւն, հանդարտութիւն և հնազանդութիւն։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Բ.

Նախորդ յօդուածով դպրոցական ընկերութիւններու կարճ պատմականը տուինք և թուեցինք քանի մը օրինակներ. մանաւանդ նաև Իտալական դպրոցական ընկերութիւններու կանոնադրութեան հիմնական կէտերը (տես «Ազդակ», Հոկտ. 21)։

Մեր նկարագրած դպրոցական ընկերութիւններուն մասնակցող ուսանողներուն, ինչպէս տեսանք, լայն ինքնավարութիւն չէ տրուած։ Ամերիկայի մէջ ալ, ուր կեանքի գործնականութիւնը աւելի նկատելի է, նմանապէս հաստատուած են մանկական գաղութներ։ Այսպէս գաղութ մը (Կոլոնիա) կը գտնուի Միջիգան լճի ափին և կը գրաւէ 300 ակր տարածութիւն։

Այդ գաղութին մէջ, ինչպէս որ կը նկարագրէ ականաւոր բրոֆէսէօրը Վ. Տաուսեանց, անապաստան երախաները ոչ միայն ապաստան կը գտնեն, այլ և անոնց աշխատանք կը տրուի։ Անոնք կ'օգտուին կատարեալ ազատութեամբ։ Երախաներուն է յանձնուած միաժամանակ բոլոր գործերու վարչութիւնը, բոլոր աշխատանքներու դատաւորութիւնն ու բաշխումը, ատենաներու և վարիչներու ընտրութիւնները։

Անտուն տղաքները փրկելու նպատակ ունեցողներու դրամագլխով հող է գնուած, շէնք է կառուցուած՝ 200 մարդու կարիքները բաւարարող։ Գաղութին ներկայացող տղաքը, «յաճախ անբարոյ ծնողներու զաւակներ, համարեա թէ մանկութենէ ծանօթ ոճրագործութեանց», ծածկուած ցնցոտիներով, կեղտոտ, կիսաքաղց, թշուառացած գոյութեան կռուի մէջ, նոր կեանք կը սկսին, անցեալի հետ ոչ մէկ առնչութիւն ունեցող։

Անոնց. այդ անտէր երախաներուն կը բացատրուի, որ «մշակուած հողերը, լճի հրաշալի ափերը, անսահման անտառները, բլուրները, գետակները, հսկայական տունը՝ դպրոցով, մարմնամարզական սրահով և հարիւրաւոր սենեակներով, իրենց սեփականութիւնն է»։ Իւրաքանչիւրին տրամադրելու և ազատ գործելու համար կը յատկացուի մէկ ակր հող։ Բոլորին կը տրուի «նոր ու մաքուր սպիտակեղէն և հագուստ»։

Իւրաքանչիւր նորեկ Կոլոնիայի լիազօր անդամ կը ճանչցուի։ Նորեկն ունի ընտրելու և ընտրուելու իրաւունք՝ գաղութի բոլոր պաշտօններու համար, եթէ արժանաւոր է։ Ընտրութիւնները կը կատարուին ամէն ամիս՝ ձայնատուութեամբ։ Որևէ նոր բան կարելի չէ իրացնել, առաջարկուած նոյնիսկ կառավարիչին կողմէ, եթէ համաձայն չեն գաղութին փոքրահասակ անդամները։ Լճի վրայ նաւահանգիստ շինելը, վրան հիմնելը, ձի կամ կով գնելն ու վաճառելը, մէկ խօսքով բոլոր հարցերը կ'որոշուին ընդհանուր ժողովներուն մէջ՝ ձայներու մեծամասնութեամբ։

Յատուկ կանոնագիր մըն ալ մշակուած է դպրոցական պարապմունքներու, աշխատանքներու և դատաւորութեանց համար։ Բոլոր կանոնները կը վաւերացուին ժողովին կողմէ։ Իւրաքանչիւր տղայի աշխատանք հաշուի կ'առնուի ճշգրիտ։ Տարին մէկ անգամ կ'որոշուի օր մը, կը հաշուեն բանուորական բոլոր ժամերը և իւրաքանչիւրը կը ստանայ իր բաժին աշխատավարձը։

Ինչպէս որ կը նկատէ հայ գիտունը, «աշխատանքի իմացական կեանքի, իրարու վրայ ունեցած մշտական հսկողութեան, ընդհանուր գործերու անձնական մասնակցութեան և մտաւոր աշխատանքի ազդեցութեան ներքոյ տղաքը կը լըրջանան և բնաւորութիւններու փոփոխութիւնները դէպի լաւը նկատելի կը դառնան նոյնիսկ ամենավատ երախաներու վրայ։ Իւրաքանչիւրը կը գիտակցի, որ գաղութի բարգաւաճումը կախուած է նաև իրմէ, որ գաղութը հնարաւորութիւն կուտայ իրեն ոչ միայն կըրթութիւն ստանալու, այլ և ձեռք բերելու համեստ գումար մը, որով կրնայ կեանքի մէջ մանել»։

Ու կը խորհինք մեր կեանքի մասին։ Ունինք հիմա իսկ որբ աշխարհ մը, օտար հիմնարկութիւններու կամեցողութեանը յանձնուած, որոնք կ'ապահովեն մեր հարիւրաւոր որբերու ֆիզիքական գոյութիւնը միայն՝ այն չափով, որ անոնք ապրին։ Անոր կողքին կայ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, որը անտեսած ազգային ցաւառիթ պահանջները, ութ հարիւր հազարի շուրջը դարձող դրամագլուխը կը հալեցնէ քմահաճօրէն։ Մինչդեռ Մ. Նահանգներու և Եւրոպայի զանազան պետութիւններու մէջ հաստատուած մանկական գաղութներն ու դպրոցական ընկերութիւններու օրինակները, ինչպէս որ տեսանք, անառարկելիօրէն կը փաստեն, թէ ի՛նչ հսկայական ու օգտաշատ ձեռնարկներ կրնար հիմնել Բարեգործականը, հանելով մեր բազմաթիւ որբ ու որբուհիները ոչ միայն օտար հաստատութիւններէ, այլ և փրկելով Հայութեան արժանապատուութիւնը։ Եւ մենք կը դադրէինք մուրացիկ ազգ մը կոչուելէ։

Բայց կարելի չէր այդ։ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը բացայայտօրէն կը վարէ կուսակցամոլի քաղաքականութիւն, կը հետապնդէ ռամկավարական նեղմիտ շահեր, անտեսելով Հայութեան աղաղակող կարիքները, որպիսին հայ որբաշխարհի փրկութեան առաջնակարգ գործն է։

Ու հազարաւոր որբեր դեռ գերուած կը մնան թափառական ցեղերու մօտ, բազմաթիւ որբուհիներ կը ստորնանան հանրատուներու մէջ, շատերն ալ որպէս աղախին, զոհ կ'երթան անասնաբարոյ անձանց կիրքերուն։ Իսկ Հ. Բ. Ը. Միութեան ղեկավարները կը շռայլեն հայ ժողովուրդի գանձը՝ շատ յաճախ ապարդիւն։

Ա. ԱՐՇԱԿՈՒՆԻ

ՎՐԻՊԱԿ.— Նախորդ յօդուածին երկրորդ սիւնակի մէջ գրաշարական սխալ մը կայ։ Տպագրուած է (1812—93)։ Պիտի ըլլայ, (1892—93)։ Քիչ վարը տպագրուած է. անգամ իրաւունք ունի գնել բոլորը կօօպերատիւէն և առ այդ օգտուիլ վարձէ։ Պիտի ըլլայ. վարկէ։

Ա. Ա.

ՔՐՈՆԻԿ

ԻՆՉՊԷ՞Ս ԿԸ ԳՐԵՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Անցեալին ծանօթանալու համար պատմութեան կը դիմենք։ Եւ ճամբորդներու նկարագրութեան՝ երբ կ'ուզենք ծանօթանալ հեռաւոր ժողովուրդի մը կեանքին, սովորութիւններուն, նկարագրին և բարոյական ըմբռնումներուն։ Պատմութիւն և ուղևորի նոթեր յաճախ խաբեպատիր են և կեղծ, և հեռի կը մնան բուն ճշմարտութիւնն ու իրականութիւնը ներկայացնելէ ժամանակակիցներու եւ ապագայ սերունդին։ Որովհետև երկուքին ալ հեղինակները իբր մարդ, անգիտակցօրէն պիտի իյնան սխալներու մէջ, և իրենց այդ սխալներուն պիտի հագցնեն ճշմարտութեանց շապիկը։ Բաց աստի անոնք, իրենց նախասիրութիւնները ունին, և շատ իսկ հարկադրուած են հրաժարելու անկողմնակալութենէ, եւ ճերմակ տեսնելու հոն, ուր իրապէս սեւ գոյութիւն ունի։ Եւ այդ պարագային, ընթերցողին ուշիմութեանը կը մնայ պատմութիւնը զատել իրականութեան հետ անհաշտ իր տարրերէն, և իր գաղափարովը լեցնել հեղինակին թողած պարապը։ Այս պայմաններու տակ, կարելի է ըսել, թէ աւելի դիւրին է պատմութիւն գրել, քան թէ պատմութիւն մը հասկնալ իր իսկական արժէքին մէջ։

Օրինակը շատ նոր է դեռ։ Եթէ յիշողութիւնս չը խաբեր զիս, կարծեմ Լէոն Բիէր Քէն էր, որ իր «Ներկայ Թուրքիան» գրուածքին մէջ, Թուրք երիտասարդութեան արդի ազնուութիւնը ներբողելու համար յիշեց թէ երբ Պուլկարները անդին Պուլկարիոյ մէջ Թուրք գերեզմանները կը քանդէին, Պոլսոյ մէջ Թուրք երիտասարդութիւնը, ի լուր այդ բարբարոսութեան, հանդիսաւոր թափօրով մը, ծաղկեփունջ տեղաւորեց պուլկար գերեզմանատան մէջ։ Բիէր Քէնի հետ ես ալ պիտի ծափահարէի այդպիսի վեհանձն վարմունք մը, եթէ իսկապէս գոյութիւն ունեցած ըլլար այն։ Բայց Բիէր Քէն տարուած կա՛մ իր անձնական գնահատումէն, և կամ զոհուած՝ սխալ տեղեկատուութիւններու, պատմութեան յանձնած է դէպք մը, որ իրականին կը հակասէ, և գնահատում մը, որ ուղիղ չը համեմատիր ո՛չ ենթադրուած արժանիքին և ո՛չ ալ ճշմարտութեան հետ։ Որովհետև մասնաւորած ծաղկեփունջին զետեղումը տեղի ունեցած է հետևեալ պարագաներու մէջ։ Պոլսոյ ուսանող երիտասարդութիւնը երբ կ'իմանայ, թէ Պուլկարները հանրային օգտակարութեան համար քանդած են Թրքական հին գերեզման մը անմիջապէս փոխ-վրէժի զգացումէն տարուած, կամ տարուած իրենց պապական մեծամոլութեան ախտէն, մէկ քանի համբոնեներու կը բռնցնեն բահ ու բրիչ, եւ համախումբ կը դիմեն դէպի պուլկարական գերեզմանատունը, քար ու քանդ ընելու համար շիրիմ ու գերեզման։ Եւ հոն տեղական կառավարութիւնը, անշուշտ հրահանգուած Էնկիւրիէն, Պուլկարիոյ հետ քաղաքական նոր բարդութիւններ չունենալու մտավախութեամբ, կը միջամտէ գործին, կ'արգիլէ ցուցարարները, եւ կը ճամբէ համբոնները, և շարժումին տարբեր գոյն տալու նպատակով ծաղկեփունջ մը կը դնէ պուլկար գերեզմանատան մէջ։ Հիմա թող մեր ընթերցողները ըսեն, թէ այդ ծաղկեփունջը կրնա՞յ իբրև վկայական գործածուիլ Թուրք երիտասարդութեան հոգիի մեծութեան, ինչպէս ըրած էր Պ. Լէոն Բիէր Քէն։ Բայց թող վստահ ըլլայ հեղինակը, թէ այդ սխալին համար մենք իրեն դէմ Քէն չենք պահեր. ալ շատ վարժուած ենք մենք առանկ սխալ գնահատումներու, լուսահոգի Լօթիէն ի վեր։ Եւ յետոյ մենք շատ աւելի լաւ կը ճանչնանք Թուրքն ու Թուրքիան, մինչև իրենց հոգին, մինչև իրենց ոսկորին ծուծը։

Վերածնութիւնները, անհատներու և ազգերու համար, պատուաստումներու կը նմանին։ Փտած արմատի մը վրայ բարձրացող բունը կարելի է պատուաստել։ Այդ պատուաստը կրնայ ճիւղեր տալ, ծաղկիլ ու պտուղ տալ, բայց ո՞վ կ'երաշխաւորէ անոր կեանքն ու տևականութիւնը։ Այսօրուան Թուրքիան այդ պատուաստումին ծնունդն է։ Ընդունինք, թէ այսօրուան Թուրքիան ծնունդն է եւրոպական քաղաքակրթութեան վայրէջքին։ Այդ քաղաքակրթութեան մասին Կուկլիէլմօ Ֆէրրարօ կը գրէ. «Հին քաղաքակրթութեան կործանումը արդիւնքն է յամր վայրէջքի (décadence) մը, ծնած ներքին պատճառներէ, և սոսկալի դիպուածի մը, որ բուռն հարուածով մը կործանելով օրինական կարգերու կամարի բանալին, այս քաղաքակրթութիւնը, արդէն իսկ ակարացած իր կուտակումով և իր ներքին անկումով, կը ձգէ ջղաձգութիւններու և յեղափոխական բանապետութիւններու գիրկը։ ... Կէս դարէ ի վեր արևմտեան քաղաքակրթութիւնը ակարացած է վարդապետութիւններու, բարքերու, դասակարգերու, ցեղերու եւ ժողովուրդներու յարաճուն չափաթութիւններէն, անտակ մը բարոյական եւ մտաւորական անիշխանութենէն, մշտական աշխատանքի սպառող ջանքէն, ընկերական կեանքի բոլոր տարրերուն անկայունութենէն, իմացականութիւններն ու կամքերը գերյոգնող արհեստական տենդէն»։

Եւ այս ամենուն արդիւնքն է Եւրոպական պետութիւններու տնտեսական ճգնաժամը, տիրող քաղաքական շփոթները, Ռուսիոյ, Իտալիոյ և Թուրքիոյ մէջ տիրող դիկտատորութիւնները, լատին երկիրներու յեղափոխութիւնները, և ամէն մեղքիս վրայ, Թուրքիոյ ցուցադրած մեծամոլութիւնը։

Պէտք է խոստովանիլ, թէ ռոմանթիք կեանք մը կ'ապրի այսօր Թուրքիա, որուն պաշտօնական կեանքը չափազանց փայլուն կ'երևի, և որուն ներքին, ժողովրդական կեանքը չափազանց տխուր է և ողբերգական։ Պետական Թուրքիան ամէն ինչ արդիացնելու, կապկելու իր մարմաջէն տարուած, նոյն իսկ կ'ուրանայ իր մոնկոլ ծագումը, եւ արիական ըլլալու եղքն ունի. ան իր մեծամոլ ախտավարակութեամբ ամէն գիտութեան և յառաջդիմութեան նախաքայլ իր կզմէն առնուած կը կարծէ, և այդ ուղղութեամբ Էնկիւրիի մէջ Թուրքիոյ պատմութիւնն է որ կը ծրագրուի ու կը մշակուի, ու ալ չը կայ մէկը, որ հետաքրքրուի անօթութենէ և զրկումներէ տառապող խեղճ ժողովուրդին կեանքով։

Ես անձնապէս գոհ պիտի մնամ եթէ Թուրքիան ու Թուրքեր կարենան բարեկարգուիլ, հոգի և շապիկ փոխել, եւ յարմարիլ իսկական և անխարդախ քաղաքակրթութեան մը պայմաններուն։ Որովհետև այս փոփոխութեամբ պատուհաս մը պակսած պիտի ըլլայ աշխարհի վրայէն։ Բայց խնդիր է գիտնալ, թէ կարելի պիտի ըլլա՞յ այս փոփոխութիւնը։ «Թուրքերը բան մը չեն մոռնար, բան մը չեն սորվիր» ըսած են։ Եւ ապագան ցոյց պիտի տայ, ո՛րքան խորունկ ճշմարտութիւն կայ այս ըսուածին մէջ։

Այս օրուան մեծ կործանումներուն ո՛չ գահերն են հաստատուն և ո՛չ ալ գործերը։ Պատուանդանները ուշ կամ կանուխ փլչելու դատապարտուած են, և փառքի պսակները թօշնելու սկսած։ Երբ Օգոստոս Կայսր յաղթական մտաւ Եգիպտոս, բանալ տուաւ Աղեքսանդր Մեծի գերեզմանը, անոր գլխուն ոսկի թագ մը դրաւ, ծաղիկներով ծածկեց մարմինը, և անոր ընծայեց աշխարհակալի մը վայել ամէն յարգանք։ Եւ երբ իրեն հարցուցին, թէ չէ՞ր ուզեր տեսնել Պտղոմեան թագաւորները, Օգոստոս պատասխանեց. «Ես թագաւոր մը տեսնել ուզեցի եւ ո՛չ թէ մեռելներ»։

Ապագայի, և եթէ կ'ուզէք, այսօրուան ճամբորդը Թուրքիոյ մէջ մէկ բան ունի տեսնելիք, Բիւզանդական հնութիւնները, որոնք կեանքի մը, շինական աշխատանքի մը ցոլացումն են։ Թուրքերը Պոլսոյ և Ասիոյ մէջ աւերումէ եւ կործանումէ զատ հետք մը պիտի չը թողուն, իրենց ճակատագրական անհետացումէն վերջ, որչափ ալ թագաւորութիւն ու հանրապետութիւն փորձեն ստեղծել։ Եւ մարդիկ «ՄԵՌԵԼՆԵՐ» տեսնելու պարապոյթը պիտի չունենան բնաւ։

ԴԻՏՈՂ.

ԱՆԳԼԻԱ ՋԶՈՒԱԾ Է ԵՒՐՈՊԱՅԷՆ

Նախկին վարչապետ Լոյտ Ճորճ այս խորագրով յօդուածի մը մէջ կը գրէ.—

Եւրոպական ցամաքին քաղաքականութիւնը կը նմանի այսօր հռոգած օրգանիզմի մը որ միշտ գրգռիչ է առողջ քիմքերուն համար: Կարծես պառաւած է կախարդական խոհանոցի մը մէջ խիստ համեմներով լեցուն: Ամէն կողմ կը տիրէ վախ, գոռնութիւն և անվստահութիւն, այնպէս որ Անգլիա այդ ոստայնէն օրգանիկէն կ'ուզէ զանիլ և չախորժիր այլեւ միւսներուն հետ գգալ շարժել և կոկորդը այրել: Անգլիա հետզհետէ հակամէտ է իր սեփական խոհանոցին մէջ մնալ, իր իսկ ճաշարանին մէջ, որովհետեւ իր վաճառականութիւնը սկսած է բարձրանալ և Թափուր անգլիական խոհանոցները կ'սկսին լեցուիլ:

Մեծն Բրիտանիոյ բնակիչները եւրոպական ձուկերէն և հակազդեցութեան ... [illegible]

[illegible]

ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐԸ

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՆՈՐ ՏԵՍԱԿ ՄԸ

Գիտութեանց յառաջդիմութեան բրիտանական համագումարը իր այս տարուայ նիստի վերջաւորութեան կարևոր բանաձև մը անցուցած է բովանդակ մարդկութիւնը շահագրգռող: Այդ բանաձևը կոչ կ'ընէ աշխարհի բոլոր գիտականներուն իրենց յիշեցնելով թէ գիտութիւնը սահմանուած է մարդկութեան համար, եւ թէ իրենք գիտականները պարտին իրենց տարեկան գիտական ուսումնասիրութեանց ընթացքին, աշխատանքի բաժին մը յատկացնել մարդկութիւնը զբաղեցնող բոլոր կենսական հարցերու ուսումնասիրութեան: Նոյն բանաձևը պարտականութիւն կը դնէր համագումարի անդամներուն—որոնց մէջ կը գտնուին բրիտանացի ամենակարկառուն գիտական դէմքերը—որ յառաջիկայ տարուայ համագումարին իրենց գիտական աշխատութեանց կողքին, ուրոյն յուշեր առաջարկեն ներկայ դարու մեծ հարցերը զբաղեցնող մեծ հարցերուն, համաձայն գիտութեան վերջին եզրակացութեանը եւ ցոյց տան ճշգրիտ ուղղութիւնը որուն պէտք է հետեւի մարդկութիւնը ընկերային մտահոգութեան մը:

Սակայն ո՞ւր պիտի հասնի մարդկութիւնը, մինչև ո՞ր աստիճան կարելի է յառաջդիմել և յեղաշրջել. հարցումներ ...

[illegible]

ՏՈՄՍԵՐ

ՃՇՄԱՐԻՏ ՀԱՅԵՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ...

Մեր օրերուն, հայ մամուլը և դեկավարութիւնը, երկու հիմնական, բայց հակոտնեայ ուղիով, հայրենասիրութիւն կը քարոզէ գաղութներու մէջ:

Եթէ փորձուինք անոնցմէ որեւէ մէկուն հարցնել, թէ ո՞ր մէկուն իրաւունքն է իսկական հայրենասիրութիւնը, տարակոյս չկայ որ պիտի ըսեն. «Իմս է այդ»:

Փորձենք ցոյց տալ այս երկու ուղիները, առանց չափազանցութեան երթալու:

Առաջին.— «Հայաստանը մեր երկիրն է, ու մեր վերջին հանգրուանը, ամէն հայ գաղթական, պարտի ոչ անոր ղեկավարութեանը դէմ խօսիլ, և ոչ ալ գէշ գոյներով ներկայացնել անոր ներկան ու ապագան: Ամէնը հոն»... (բայց ոչ իրենք): Զմոռնալով անշուշտ թուել մեր երկրէն ներս կատարուած շինարարական աշխատանքը, գոյութիւնը ...

[illegible]

...երս պզտիկ հանգոյց մը կատարեցին անոնք, անկախ է յայտարարելով որ «Հայաստանի մէջ բնակարանային առգ նոր գոյութիւն ունին», արդեօ՞ք միայն այսքանով կը վերջանա՞յ:

Այս մայրիկը ձրի փողոցարութիւն կ'ընեն օրն ի բուն:

Եթէ անկեղծ ըլլար իրենց այս ժեստը, պիտի ըսէի որ, ճշմարիտ հայրենասիրութիւնը իրենցն է: Սակայն ...

[illegible]

...երկիրդ է, հոն քեզ անարգող չկայ: Օտարականի պիտակը վրայէդ միանգամ ընդ միշտ պիտի նետես: Պիտի խօսիս հայերէն, և լսես նոյնը: Պիտի շնչես հայրերուդ բնիկ երկրին օդը, և վայելես զայդ Մասիսներու վեհութիւնը: Ինչ որ դատես, բանիս քեզի, և քու հայրենիքիդ համար պիտի ըլլայ: Եւն. եւն.:

Այս ուղիով եթէ կարելի ըլլայ ներգաղթ կատարել, անշուշտ որ օգտակար է և ամէնուս ալ ցանկացածը: Մէկ խօսքով, Հայաստան գացող գաղթականը չպիտի իր երևակայութիւնը պատցնէ, մեծ ապարթըմաններու շքեղ սրնէմաներու և թատրոններու, ատոմ ուսւլիքի և հագուստեղէններու, հանգիստ կեանքի մը վրայ: Հոն' չցանողը չհնձեր, իսկ ցանողն ալ քիչ կը հնձէ:

Իսկ այս բոլորը յանձն առնողն ու հայրենիք վերադարձողը, պիտի ըլլայ ճշմարիտ և միակ հայրենասէրը:

Ո՛ն ուրեմն, քարոզիչնե՛ր, օրինակով ցոյց տուէք ձեր հայրենասիրութեան չափը...: Քանի որ գիշերնիդ ցերեկնուդ էք խառներ, և հայրենասիրութիւնը ձեզմէ զատ ուրիշին չէք տար...:

Թ. ՍԵՒԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՄԱՐՔՍԻԶՄ-ԼԵՆԻՆԻԶՄԻ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Երեւանի համալսարանական աւանին մէջ որոշուած է հիմնել շէնք մը իբրեւ Մարքսիզմի եւ Լենինիզմի վարժարան:

Շէնքը պիտի ունենայ չորս յարկ եւ լսարաններ, գրադարան, դասախօսներու յատկացուած բնակարաններ:

Շէնքին նախագիծը պատրաստ է, շուտով կը սկսին հողային աշխատանքները: Շինութիւնները կը լրանան 1935ին: Կը նախատեսուի չորս միլիոն ռուբլի ծախսել:

ՍԱՐԴԱՐԱՊԱՏԻ ԵԼԵՔՏՐԱԿԱՅԱՆԸ

Ծրագրուած է յառաջիկայ տարի հիմնել նոր ելեքտրակայան մը Սարդարապատի մէջ, 2500 քիլովաթ ուժով:

Այս ելեքտրակայանը պիտի շինուի Սարդարապատի ջրանցքին վրայ եւ պիտի սպասարկէ Ղուրդուղուլիի բամպակի դաշտերուն, բամպակի գործարանին եւ խորհրդային գիւղատնտեսութեան: Այս նոր ելեքտրակայանը մասամբ պիտի դիւրացնէ աշխատանքը Երեւանի ջրաելեքտրակայանին, որ ներկայիս ելեքտրական հոսանք կը հայթայթէ Սարդարապատին: Ջրաելեքտրակայանի շինութեան ծախքերը կ'ենթադրուին 1 200,000 ռուբլի:

ՄԱՀՄՈՒԴՋՈՒՂԻ ՀԱՆՔԵՐԸ

Շուտով շահագործման կը յանձնուի Մահմուդջուղի երկրորդ հանքավայրը, որ հարուստ է պղնձաքարով: Այս հանքավայրը մէկուկէս քիլոմեթր երկարութեամբ նեղ երկաթուղիով կապուած է յայն երկաթուղիին:

Հանքավայրին արդիւնաբերութիւնը մեքենայացուած է: Մէկ ժամուան մէջ կ'արտադրուի 50 խորանարդ մեթր հանք, շնորհիւ բազմաթերթի փորիչ մեքենայի մը: Հանքը առայժմ մինչեւ երկաթուղին պիտի փոխադրուի մեքենաներով: Վակոններու բարձումը պիտի կատարուի նոյն բազմաթերթի մեքենային միջոցով: Այս բազմաթերթի փորիչներուն ու հանքային աշխատանքներուն ելեքտրական ուժ հայթայթելու համար, Արթիկէն Մահմուդջուղ պիտի շինուի 5 քիլոմեթր երկարութեամբ ելեքտրալար մը:

ԱՐՃԻՃ ՈՒ ՊՂԻՆՁ

Երկրաբան Զիրկովի ղեկավարութեան տակ, հետախուզական արշաւախումբ մը Փիրղամղանի մէջ երեւան հանեց արճիճի նոր հանքեր:

Այս հանքերը բաւական հարուստ են, լուրջ ուշադրութեան արժանի: Այստեղ գտնուած է նաեւ պղինձ, սակայն արճիճը աւելի շատ ըլլալով՝ հանքերը կը համարուին արճճապղինձ:

Փիրղամղանը կը գտնուի Օխչի գետին աւազանին մէջ, Ղափանէն 35 քիլոմեթր հեռու:

Քննութիւններ կը շարունակուին, աւելի մանրամասն ուսումնասիրելու համար նոր հանքերը, ինչպէս նաեւ պարզելու երկրաբանական կապը, որ կայ Փիրղամղանի եւ Ագարակի միջեւ:

Միւս կողմէ ուրիշ արշաւախումբ մը Լենինկրատէն գալով, շուտով կը ձեռնարկէ Ագարակի պղինձի հանքերուն ուսումնասիրութեան: Այս արշաւախումբին ղեկավարներն են Գրուշեվոյ եւ Ռուսակով, որոնք ծանօթ են Ագարակի պղինձի հանքերուն վրայ կատարած իրենց աշխատանքներով:

ՏԽԱԽՈՏԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Շուտով կ'աւարտի Երեւանի ծխախոտի նոր գործարանին շինութիւնը: Անդրկովկասի ծխախոտի խոշոր գործարաններէն մէկը կը համարուի այս: Տարեկան պիտի արտադրէ 6 միլիառ սիկարէթ:

Արդէն շինուած են երկու յարկերը եւ սկսուած երրորդ յարկը:

Նոյեմբեր 1ին կը յուսացուի սարքաւորել անհրաժեշտ մեքենաներով եւ կանոնաւորել:

Գործարանը կը սկսի բանիլ յառաջիկայ Յունուար 1ին:

ԲԼԴԱՆ-ՋԱՅ

Դիլիջանէն 4 քիլոմեթր հեռու, հոն ուր Ղարաքիլիսայի խճուղին կը կատարէ իր վերջին ոլորքը, որպէսզի անհետանայ Դիլիջանի գեղեցիկ կիրճին խորքը, հոն այդտեղ Բլդան—Ջայ լեռնային փոքրիկ գետակը կը թափի Աղստաֆի գետին մէջ:

Երէ վեր բարձրանանք Բլդան—Ջայի հոսանքով, որուն թափանցիկ ջուրին մէջ համեղ իշխանձուկը կը լողայ, կէս ժամ յառաջանալէ յետոյ կը հասնինք հանքային աղբիւրին, որուն հոչակը տարածուած է շրջանի սահմաններէն անդին:

Իբր անտառով մը պատսպարուած նեղ կիրճը այդտեղ քիչ մը կ'ընդարձակուի, կազմելով փոքրիկ հրապարակ մը, ուր արդէն մէկ տարի է ի վեր յարուած են երկրաբաններու վրանները: Երկրաբանները եկած են ուսումնասիրելու այդ հանքային աղբիւրին ծագումը, ջուրին արժէքը եւ շահագործման ձեւը:

Գիւղացիները «թթու ջուր» կ'անուանեն Բլդան—Ջայի ջուրը, որ իր բուժիչ յատկութիւններով կը մօտենայ Բորժոմի (Վրաստան) հանքային աղբիւրի ջուրին: Համով ջուր է, կազմութեամբ ալկալի ածխաթթուական: Սեամոնսի հիւանդութիւն ունեցողները այստեղ կուգան ու կը բժշկուին:

Փորուած առաջին նոր հրասալի արդիւնք է սուեր,— օրական 140,000 լիտր ջուր: Եւ ստնուեցաւ, որ նման ջուրեր կան Բլդան—Ջայի աջ եւ ձախ եզերքներ: Այս պարագան ցոյց կուտայ, որ հանքային ջուրի հսկայական պաշար կայ այդտեղ: Նկատելով որ օրական հանի մը հարիւր հազար ալկալի ածխաթթուական ջուր կուտայ հանքային այս աղբիւրը, որոշուած է ձեռնարկել շահագործման:

Աւելցուցէք ջուրին բուժական յատկութիւններուն վրայ տեղւոյն բացառիկ աստիճան բարենպաստ կլիմայական պայմանները, կը բարձրանայ անգամ մը եւս Բլդան—Ջայի արժէքը եւ փայլուն հեռանկարներ կը բացուին:

Որոշուած է Բլդան—Ջայը դարձնել կայան մը: Աղբիւրէն ոչ շատ հեռու, բնդարձակ բացատանի մը վրայ պիտի հիմնուի նաեւ ապաքինարան մը:

ԴԱՐՁԵԱԼ ՍԵՒԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Լենինկրատէն Երեւան հասաւ ակադեմական Լեվինսոն—Լեսինկ, որու ղեկավարութեան տակ պիտի ուսումնասիրուի Սեւանի լճին հարցը:

Լեվինսոն—Լեսինկ կ'ուսումնասիրէ նաեւ Գիտութեանց Ակադեմիային կողմէ ղրկուած արշաւախումբերուն քննութիւնները, եւ պիտի նշէ թէ ինչպէս կարելի է իրագործել Սեւան—Զանգի ջրվէժին ծրագիրը:

ԱԶԴԱԿԻ ԹԵՐԹՕՆԸ

ԳԱՐԱՄԱԶՈՎ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԸ

Թարգմ. ԵՂԻՇԷ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Հեղինակ ՖԻՈՏՈՐ ՏՈՍԹՈՒԷՎՍՔԻ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Դ. ԳԻՐՔ

ԱԼԻՈՇԱԻ ՍԷՐԵՐԸ

Քանի մը վայրկեան վերջ կը մանէր Խոխլաքովներուն տունը, անոնք կը բնակէին քաղաքին ամենէն վայելուչ տուներէն մէկուն մէջ, տիկին Խոխլաքով Ալիոշա ընդունեց վազելով:

— Գիտէք թէ Քաթերինա Իվանովնա հոս է:

— Ի՛նչ բարեբախտ հանդիպում, բացագանչեց Ալիոշա: Խոստացած էի որ այսօր զինքը տեսնելու գամ:

— Ամէն բան գիտեմ: Երէկուան այդ տարօրին կնոջ հետ պատահածին ամէն մանրամասնութեանց տեղեակ եմ: Ողբերգակա՛ն է...: Եթէ ես իր տեղը ըլլայի...: Չեմ գիտեր թէ ի՛նչ պիտի ընէի իր տեղը ըլլալով: Խոստովանինք ...

[illegible]

Թի՛ն են այս ամէնը:

— Խնդրեմ, ընդմիջեց Ալիոշա, լաթ մը տուէք որ ձեռքս փաթթեմ: Վիրաւորուած եմ, եւ շատ կը տառապիմ:

Ալիոշա քակեց կապը, թաշկինակը արիւնով լեցուած էր: Տիկ. Խոխլաքով ճիչ մը արձակեց ու գոցեց աչքերը:

— Աստուա՛ծ իմ, ի՛նչ վէրք, սոսկալի՛ է:

Լիզա, ճեղքի մը մէջէն նշմարած ըլլալով արիւնաներկ թաշկինակը, յանկարծ բացաւ դուռը:

— Մտէ՛ք, հոս մտէք, պոռաց հրամայական շեշտով մը: Աստուա՛ծ իմ, ինչո՞ւ աղէկ կեցաք տասնեակ բան մը ըսելու: Բայց մամա, կրնամ իմ ամբողջ արի՛ւնը կորսնցնել: Բայց ի՞նչպէս վիրաւորուեցաք: Ջո՛ւր ջո՛ւր: Պէտք է լուա՛լ վէրքը, պաղ ջուրի մէջ դրէք ձեր մատը: Շո՛ւտ, ջո՛ւր մամա՛: Սկահակի՛ մը մէջ: Բայց աճապարեցէ՛ք, պոռաց ջղային շարժումով մը:

— Հէրցէնշթուպը կանչել տա՞նք, առաջարկեց տիկ. Խոխլաքով:

— Մամա, զգանիս տակը անցնի աս Հէրցէնշթուպը ...

[illegible]

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՇՈԳԵԿԱՌՔԻ ԾԱՆՐ ԱՐԿԱԾ
ՓԱՐԻԶ-ՇԷՐՊՈՒՐԿ ԳԾԻՆ ՎՐԱՅ
40Ի ՄՕՏ ՄԵՌԵԼՆԵՐ ԿԸ ՀԱՇՈՒՈՒԻՆ

Էվրէօ.— Փարիզ—Շէրպուրկ երկաթուղագծին վրայ սոզեկառքի ծանր արկած մը պատահեցաւ, 40ի մօտ մեռելներ կը հաշուուին: Շէրպուրկէն ժամը 6,10ին մեկնող ճեպընթացը որ 11,45ին Փարիզ պիտի հասնէր, ժամը 9,55ին գծէն դուրս ելաւ: Մեքենան եւ համբորդներու երեք մեծ վակոններ 10 մէթր բարձրութենէ մը վար ինկան, որոնք ամբողջութեամբ ջարդուեցան:

Ֆրանսական Դահլիճին Տագնապը
Պ. Պ. Սարրօ կամ Շօթան պիտի կազմէ նոր դահլիճը

Ինչպէս գրած էինք երէկ, Տալատիէի դահլիճը ներկայացուց իր հրաժարականը, Խորհրդարանի մեծամասնութեան վստահութեան չարժանանալուն համար. Նախարարական այն ծրագիրը որ երկար վիճաբանութեան առիթ տուաւ եւ ի վերջոյ մերժուեցաւ, պաշտօնէութեան ամսաթոշակներու կրճատման մասին էր:

Հանրապետութեան նախագահը իսկոյն խորհրդակցած է Ծերակոյտի եւ Խորհրդարանի նախագահներուն հետ, կազմելու համար նոր դահլիճը. Գլխաւորաբար կը յիշուին պ.պ. Ալպէր Սարօի եւ Քամիյ Շօթանի անունները որոնցմէ մէկը կամ միւսը պիտի ստանձնէ նոր դահլիճի կազմութիւնը:

ՌՈՒԶՎԷԼԹ ՁԵՌՔ Կ'ԵՐԿԱՐԷ ՍՈՎԻԷԹՆԵՐՈՒՆ
Լիթվինօֆ Վաշինկթըն Պիտի Գայ

ՎԱՇԻՆԿԹԸՆ.— Ստոյգ աղբիւրներէ կը տեղեկանանք թէ պ. Լիթվինօֆ 15 օրէն պիտի հասնի, վարելու համար Ռուս—Ամերիկեան բանակցութիւնները.

Երկրագործական վարկի յանձնախումբին տեսուչը՝ պ. Մորկանթօ դեսպանութեան պաշտօնով պիտի մեկնի Մոսկուա.

Ծերակոյտը կը գնահատէ այս ձեռնարկը

ՎԱՇԻՆԿԹԸՆ.— Ծերակոյտը միաձայնութեամբ գնահատութեան արժանի գտաւ պ. Ռուզվէլթի յղացած Սովիէթ—Ամերիկեան բարեկամութիւնը.

Ծերակոյտը Վաշինկթընի մէջ խանդավառուած այն առեւտրական հեռանկարէն, որ Ռուսիա կը գծէ իր խոստումներով.

Այս կերպով Միացեալ Նահանգները շնորհիւ Սովիէթներու, Ծայր. Արեւելքի մէջ ուժ մը կը հանդիսանան Ճափոնի դէմ.

Ծերակուտական Պորահ պ. Ռուզվէլթի մասին խօսելով այսպէս կ'որակէ անոր ձեռնարկը. «Մեծ եւ քաջալերական քայլ մը դէպի խոստմնալից ապագայ մը. Այս ձեռնարկը հանճարեղ է».

Գերմանիա կ'ուզէ հաշտուիլ Ֆրանսայի հետ

ՊԵՐԼԻՆ.— Երէկ պ. Կէօպէլս բանալով ընտրական հանդէսը, ճառ մը խօսեցաւ, որը կրկնութիւնն է Հիթլէրի անցեալ շաբթուան արտասանած ճառին:

Կէօպէլս կը յայտարարէ՝ թէ Գերման ժողովուրդը. այսօր զուրկ իր ռազմական ուժէն, ամուր փարած է խաղաղութեան եւ կը ցանկայ անկեղծօրէն աշխատակցիլ միւս պետութեանց, հաւասար իրաւունքներով.

Գերմանիա մասնաւորաբար կ'ուզէ հաշտուիլ Ֆրանսայի հետ եւ այս հաշտութիւնը մշտնջենաւոր ու անքակտելի պիտի ըլլայ, եթէ Սարը կցուի Գերմանիոյ.

Քննադատելով ազգ. Դաշնակցութիւնը, որ իր արժանի բարձրութեան վրայ չմնաց, Կէօպէլս կը յայտարարէ անգամ մը եւս, թէ Գերմանիա կը բաղձայ լուծել եւրոպական հարցը.

Ան համոզուած կերպով կը յայտարարէ, թէ Գերման ժողովուրդը Հիթլէրի կառավարութեան կողքին պլոք մը կազմած է, որ 12 նոյեմբերի անցքերը պիտի փաստեն.

ՀԻԹԼԷՐԻ ԶԳԱՅԱՑՈՒՆՑ ՃԱՌԸ

ՊԵՐԼԻՆ.— Պ. Հիթլէր շոնդալից ճառ մը խօսեցաւ վերջին պահուն Պալաբրիոյ մէջ գրոհի գունդերուն առջեւ, խօսելով Գերմանիոյ խաղաղասիրութեան շուրջ, ան յայտարարեց.

«Եթէ աշխարհ կ'ուզէ Գերմանիան տեսնել Ազգ. Լիկայի գիրկը, թող ընդունի մէկ պայման միայն, թէ Գերմանիա ազգ մըն է: «Գերմանիա ամէն վայրկեան պատրաստ էր ստորագրելու դաշնագիրները, եթէ պայմանները իրագործուէին ու տանելի ըլլային իրեն: Բայց համոզուած թէ բաղձալի չեն դաշնագրի տրամադրութիւնները, իրենք կը մերժեն ստորագրել».

Գնդապետը յանուն իր զինուորներուն երդում ըրաւ հաւատարիմ մնալու Գերմանիոյ շահերուն մինչեւ մահ:

Ռուզվէլթ կը յայտարարէ
«Համբերութի՛ւն, մէկ կամ երկու տարի եւս վարկերը բացէք»

ՎԱՇԻՆԿԹԸՆ.— «Դժուարութիւնները շո տով պիտի հարթուին. Համբերեցէ՛ք երկու կամ երեք տարի եւս»: Այսպէս յայտարարեց Ռուզվէլթ Ամերիկեան ազգին. Չորս միլիոննոց բազմութեան մը, կ'ըսէ ան, գործ հայթայթուած էր վերաշինութեան աշխատանքներէն ի վեր: Կառավարութիւնը ոսկիի նոր շուկայ մը պիտի ստեղծէ, որ պիտի արտօնէ Ամերիկ. հանքերէն ոսկի գնելը որոշ ու նպաստաւոր գիներով.

Տօլարը իր նախկին արժէքին պիտի բարձրանայ եթէ գիներու հաւասարակշռութիւնը վերահաստատուի.

Անհրաժեշտ է, որ կառավարութիւնը տօլարի ոսկիի արժէքը պահէ, կարենայ հակազդելու համար միջազգային ազդեցութիւններու.

Եթէ հարկ ըլլայ, կառավարութիւնը պիտի գնէ կամ պիտի ծախէ ոսկին համաշխարհային շուկային վրայ:

Պ. Ռուզվէլթ հակառակ է ագարակային արտադրութիւններու գիներուն բարձրացման.

Կանտի կ'սկսի պայքարը

Պօմպէյ.— Կանտի շուտով պիտի վերսկսի իր պայքարը Հնդկաստանի մէջ, իր ազդեցութիւնը վերականգնելու համար այն շրջանակներուն վրայ, որ իր բանտարկութեան առեն կորսնցուցած էր.

Կարգ մը պիրմանցի քաղաքական ղեկավարներ պիտի պայքարին Պիրմանիան Հնդկաստանէն անջատելու ծրագրին դէմ.

Անոնք պիտի պաշտպանեն Պիրմանիոյ շահերը.

ՏՔ. ԱՐԱՄ ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

ԲԺԻՇԿ ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՅԺ — ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Իր նոր դարմանատունը հաստատած է, Հավուզ Սաաթի մօտ, գերմանական հիւանդանոցին դիմաց, Էմիր Օմար փողոց. Բժշկական դարմանատան կողքին կարգադրած է նաեւ պահելու իր ատամնաբուժական դարմանատունը.

Ընդունելութեան ժամեր կէսօրէ առաջ 7:30էն 9.30 ամէն օր. կէսօրէ վերջ 2—6 Ուրիշ ժամեր մասնաւոր ժամադրութեամբ:

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ե՞ՐԲ ՊԻՏԻ ՍԿՍԻՆ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
Ի ՄՕՏՈՅ ՊԻՏԻ ԼՈՒԾՈՒԻ ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ՀԱՐՑԸ

Այս օրեր տեղական թերթերը շարունակ կ'զբաղին Լիբանանի յառաջիկայ ընտրութեանց հարցով: Կարգ մը թերթեր. որոնցմէ կարեւորագոյնները «Էլ Նիհար» եւ «Էլ Ահրար» կը կարծեն որ Բարձր Գոմիսէրը նախ Լիբանանի հարցը պիտի լուծէ, որովհետեւ Սուրիական խնդիրը բաւական երկար ժամանակի կը կարօտի զուգէ լեզանցուի զարնան.

Ըստ «Էլ Ահրար»ի Պ. Տը Մարթել Ֆրանսացի կառավարիչ մը պիտի նշանակէ ընտրութիւնները կատարելու եւ առժամապէս վարելու համար կառավարութիւնը: Եւ այդ կառավարիչը, կ'ըսէ «Էլ Ահրար», հաւանական է որ Պ. Օպուառ ըլլայ.

«Էլ Նիհար» սակայն տարակարծիք է «Ահրար»ին եւ կ'ենթադրէ որ ներկայ կառավարութիւնը մնայ եւ վարէ ընտրութիւնները. Եւ նոյն իսկ կ'ենթադրուի որ յառաջիկայ ամսուան ընթացքին սկսին Լիբանանի ընտրութիւնները:

Նոր Բարձր Գոմիսէրի զրասենեակին պետ Քօլօնէլ Պառոն երկու երկար տեսակցութիւններ ունեցած է Փոքր Սէրայի մէջ Հանրապետութեան Նախագահին եւ ելմտական Տնօրէնին հետ: Կը կարծուի որ Լիբանանեան հարցի լուծման շուրջ եղած են տեսակցութիւնները.

ԵՐԿՈՒ ՔԻՒՐՏԵՐ ՓԱՍՏԱԲԱՆ ՄԸ ԿԸ ԽՈՇՏԱՆԳԵՆ ԱԶԷԶԻ ՄԷՋ

Ազէզի շրջանը, Քիւրտ Տաղի շրջանին պէս կարճ ժամանակի մէջ հիմնուած կեդրոն մըն է քիւրտերու, ուր անզօրծ ու անպատսպար կեանք մը կը վարեն:

Պ.Ալի Հէպրանի Հալէպի դատարանին վաղեմի փաստաբանը հասած էր այս գիւղական վայրը՝ նուիրուելու համար երգագործութեան.

Փաստաբանը յաճախ խնդիրներ ունեցեր էր իր քիւրտ դրացիներուն հետ, որոնք կը մերժէին վճարել իրենց պարտքերը. Հետեւաբար դատարանը միջամտած էր յաճախ ու լուծած վէճերը:

Վերջերս քիւրտ գիւղացիներէն մէկը բանտարկել տուած էր Պ. Ալի: Բանտարկեալը բանտէն արձակուելով վճռեց վրէժ լուծել: Ազատ վերադարձին, ան գնաց փաստաբանին տունը ճաշի պահուն: Պատէն կախուած հրացանը վար առաւ եւ կատաղաբար կրակեց իր թշնամիին վրայ որ հոգին աւանդեց:

Ոճրագործը կը հետապնդուի:

ԹՐՔՈՒՀԻԻ ՄԸ ՑԽԱԳԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Սոֆիա անուն վտանգաւոր թուրք կինը խիստ ժողովրդական դէմք մըն է Պուրճի սրճարաններուն մէջ.

Ամսոյս 23ի կէս գիշերին, Սոֆիա գինով դուրս ելաւ սրճարանէն տուն երթալու համար.

Հանրային պարտէզին մօտ ան սկսաւ սպառնալ անցորդներուն եւ անգադար հայհոյանքներ կ'արձակէր.

Մէկ քանի ոստիկաններ, որոնք հոնկէ կ'անցնէին, փորձեցին զայն խաղաղեցնել. բայց ան հարուածներ տուաւ փոխադարձաբար եւ յարձակեցաւ ոստիկանի մը վրայ՝ ճանկելու համար.

Ոստիկանները զինքը զսպեցին եւ առաջնորդեցին ոստիկանատուն.

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԸՆՏՐՈՂՆԵՐԸ
ՑԱՆԿԵՐԸ ՊԱՏՐԱՍՏԱԾ ԵՒ ՅԱՆՁՆԱԾ ԵՆ Բ. ԳՕՄԻՍԷՐՈՒԹԵԱՆ
ՔԱ՞ՆԻ ՀԱՅ ԸՆՏՐՈՂ ԿԱՅ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

Ներքին Տնօրէնութիւնը պատրաստած է Լիբանանի ընտրողներուն ցանկը, որ երկար ատենէ ի վեր պատրաստութեան վրայ էր. Այս ցուցակէն կը հասկցուի որ 1931ին, 171 319 ընտրողներ կային Լիբանանի մէջ. 1932ին ընտրողներու թիւը բարձրացած է 204 260ի. Աւելցած 32941 հոգիէն 198 հատը Պէյրութ, 13 614 հոգի Ճէպէլ Լիբանանի մէջ, 7009 Հիւսիսային Լիբանանի, 7101 Հարաւային Լիբանանի մէջ եւ 5019 Պէքաայի մէջ:

Իսլամ Սիւննի ընտրողներու թիւն է 44,070, իսլամ Շիիներ 35 893, Տրիւզներ 13,203 Մարոնիներ 61,282, Կաթոլիկներ 13 004 Օրթոտոքսներ 21 141, հայ օրթոտոքս 7,722, հայ կաթոլիկ 1701, Սուրիան կաթոլիկ 854, Սուրիան օրթոտոքս 677, Հրեաներ 895, Բողոքականներ 1753 զանազաններ 2095.

Պատրաստուած ցանկերը արդէն յանձնուած են Բ. Գոմիսէրութեան. Ցառաջիկայ երեսփոխաններու ընտրութեան համար նկատի պիտի առնուին այս ցանկերու համեմատութիւնները.

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՄՆԱՅՈՒՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ

Հանրապետութեան Նախագահը Օգոստոս 15ին ստորագրած էր հրամանագիր մը որով կ'ուզէ Պէյրութի մէջ հաստատել Լիբանանեան արտադրութեանց մնայուն ցուցահանդէս մը:

Որոշուած է վայրը.

Ասոր հրապարակը պիտի յատկացուի այդ նպատակին կառավարութեան տեսեսական բաժինը որոշած է պայմանները ու պարտաւորներու գիները.

Ահա կարգ մը պայմաններ.

— Ցուցահանդէսի մը տեղը պիտի ունենայ յատուկ ցուցափեղկերու եւ սեղաններու վրայ:

Ցուցահանդէսի ուղղորդները, որոնց ապրանքները մեծ տեղ չեն գրաւեր իրենց արտադրութեանց սակ պիտի ունենան ցուցափեղկերը.

Ծախուած ապրանքներու վրայ 10 0|0 տուրք պիտի տան.

Ցաւելեալ տուրքեր, լուսաւորութեան, պահակի, կառավարութիւնը ինքը կը տանի:

Ապրանքներու գիները պիտի որոշուին Ս. դահեկանով.

Այս պայմանագրի պատճէնը պիտի ունենան ապրանքի տէրերը.

Տեղեկութեանց ու ձեւակերպութեանց համար պէտք է դիմել պզտիկ Սէրայ Տնտեսական զրասենեակը.

ԿԱՆՏԻԻ ՄՐՑՈՐԴԸ

Պէյրութի Րէժիի բանտին մէջ Թօվֆիգ Ապտիւլ Պագի անուն բանտարկեալ մը, որպէս բողոքի ցոյց, յաճախ հացադուլ կը յայտարարէ եւ օրերով հաց չուտեր. Ամէն անգամին ալ սակայն, բանտի Տնօրէնութեան սպառնալով կը վերսկսի ուտելու.

Այս անգամ սակայն, երկու օրէ ի վեր հացադուլի վերսկսած ըլլալով, յայտարարած է որ մեռցնել իսկ չպիտի ուտէ եւ մինչեւ վերջ պիտի շարունակէ.

Արդեօք Կանտիի հետ մրցի՞լ կ'ուզէ այս բանտարկեալը.

Բ. ԳՕՄԻՍԷՐԻ ՊՏՈՅՏՆԵՐԸ

Կ'իմանանք որ Պ. Տը Մարթել այսօր պիտի մեկնի Հարաւային Լիբանան եւ պիտի այցելէ Սայտա, Սուր, Նապաթիէ եւ Մէրճայունի շրջանները.

Ասկէ վերջ Բարձր Գոմիսէրը պիտի այցելէ Պէքաան եւ Ճէպէլ Տրիւզը: Կըսուի նոյնիսկ թէ մօտ ատենէն Պ. Տը Մարթել պիտի այցելէ նաեւ Տէր — Զօրի շրջանները.

ՄՈՒՍԹԱՖԱ ՔԵՄԱԼԻ ԱՂՋԻԿԸ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՄԷՋ
ԳԻՏՆԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՏՄԱԳԷՏ Է ԵՂԵՐ

Մուսթաֆա Քեմալ փաշայի որդեգիրը՝ Ըֆֆէթ Հանըմ ատենէ մը ի վեր Եգիպտոս կը գտնուէր. Առջի օր Հանըմը հասաւ Պէյրութ, ընկերակցութեամբ երեսփոխան Րուշէն Էշրէֆ պէյի եւ իր տիկնոջ.

«Էլ Ահրար» կը գրէ որ Ըֆֆէթ Հանըմ գիտնական եւ պատմագէտ աղջիկ մըն է եւ տասը ձանօթ մեծաւոր արեւելքի հնագիտութեանց: Ըֆֆէթ Հանըմ Թուրքիոյ Եգիպտոս եւ Սուրիա իր այցելութեան միջոցին մասնաւոր հետաքրքրութեամբ պիտի ուսումնասիրէ այս երկիրներու հնութիւնները.

Ըֆֆէթ Հանըմ հիւր եղած է թուրք հիւպատոսին: Երէկ առաւօտ ժամը 9ին, անոնք մեկնած են Դամասկոս, ուրկէ պիտի անցնին Հալէպ եւ վերջը Էնկիւրի.

Պ. ՀԷԼԼՕԻ ՄԵԿՆՈՒՄԸ

Բարձր Գոմիսէրի ընդհանուր քարտուղար Պ. Հէլլօ քանի մը օրէն արձակուրդով պիտի մեկնի Ֆրանսա. Պ. Հէլլօին կը ներկայացնէ Քօլօնէլ Պօսք, որ այլեւս պիտի չվերադառնայ.

Պ. Հէլլօի վերադարձէն վերջ, Ֆրանսա պիտի մեկնի Բարձր Գոմիսէրը, որով կը կարծուի որ մինչեւ 2 ամիս վերադարձած կըլլայ ընդհանուր քարտուղարը.

ԵՂԲԱՅՐ ՄԸ ԿԸ ՍՊԱՆՆԷ ԻՐ ՀԱՐԱԶԱՏ ԵՂԲԱՅՐԸ

Աքքարի մէջ Հիւսէյն Մուհամէտ անուն մարդ մը սպաննած է իր հարազատ եղբայրը՝ Օմար Մուհամէտը հետեւեալ պարագաներով.

Երկու եղբայրներ միջեւնոյն աղջիկը կը սիրէին. Առջի իրիկուն, Հիւսէյն իր եղբայրը կը տեսնէ այգիի մը մէջ քաղելն քիչ հեռու: Վէճի կը բռնուին իրենց սիրուհիի շուրջ եւ սուրով կռիւ մը ծայր կուտայ անոնց մէջ: Հիւսէյն անմիջապէս կը քաշէ դանակը եւ մահացու կերպով կը վիրաւորէ իր եղբայրը: Հիւսէյն կ'սրափի սուրով եւ եղբօրը մարմնին վրայ իյնալով կ'սկսի լալ:

Սակայն ոստիկաններ կը հասնին եւ վիրաւորը կը փոխադրեն հիւանդանոց.

ՄԱՔՍԱՆԵՆԳԻ ՄԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄԸ

Ծրքի Թագէ անուն քրիստոնեայ Սուրդի մը յայտնի մաքսանենգ մըն էր եւ տասը վաւ անուն մը ունէր. Միշտ կռիւներ կ'ունենար պահակներու հետ, յաճախ կը ձերբակալուէր, կը փախչէր.

Վերջերս, կարեւոր մաքսանենգութեան մը ձեռնարկած էր, երբ երեւան ելաւ եւ սկսան հետապնդել զինք: Սակայն Ծրքի կորսնցուց իր հետքը եւ աքսեցաւ արդարութեան ձեռքէն. Երկար ատեն անհետ ապրեցաւ:

Սակայն, չի կրցաւ հանգիստ մնալ եւ վերադարձաւ իր արհեստին ու այս անգամ օձիքը ձեռք տուաւ. Այժմ ան բանտին մէջ կը քաւէ իր բոլոր մեղքերը:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ
ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՆԻՍՏԸ

Երէկ երեկոյ Ազգային Առաջնորդարանի մէջ տեղի ունեցաւ Քաղաքական Ժողովի նիստը. Դժբաղդաբար, այս անգամ ալ բոլոր անդամները ներկայ չեն եղած. Պ. Պ. Տօքթ. Թօփճեան, Տօքթ. Խաչիկեան եւ Տիրան Գազանճեան ներկայ գտնուած են եւ զբաղած ընթացիկ գործերով. Ուսումնական Խորհուրդի պակսող անդամներու տեղ նշանակած են նորեր. Անկէ վերջ կարդացած եւ վաւերացուցած են Լիբանանի կառավարութեան ուղղուած նամակը, որով Քաղ. ժողովը կը պահանջէ ոճրագործին երեւան հանուիլը եւ խստիւ պատժուիլը.

ՊԱԹՐՈՒՆԻ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՅ
ԻՆՔՆԱՇԱՐԺԻ ԱՐԿԱԾ
ԵՐԿՈՒ ԾԱՆՐ ՎԻՐԱՒՈՐՆԵՐ

Անցեալ երկուշաբթի Լաթաքիաբնակ հայ վաճառական Պողոս Մանուկեան Պէյրութ եկած էր գնումներ ընելու եւ բեռնատար ինքնաշարժով մը կը դառնար Լաթաքիա.

Պաթրունի մօտ, կը գրէ «Լա Սիրի» վարիչին մէկ սխալմունքով ինքնաշարժը թաւալեցաւ զառիվար եւ ջախջախուեցաւ ծովեզերքի խարակներուն վրայ.

Վաճառականն ու վարիչը օգնականը մահացու վէրքեր ստացան.

Իսկ վարիչը, որ կրցած էր դուրս ցատկել, խոյս տուաւ.

«ԼԸՍ ԻՒԼ ԺԷՏԻՍ»
ՎԵՐՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ

«Լ'Էօ Իւլ Ժէտիս» թերթը որ կառավարական հրամանով կախակայուած էր, Տնօրէնը Խայրէտտին պէյ Ահտապ խնդրագիր մը ներկայացուցած է Բարձր Գոմիսէրութեան, որով կը պահանջէ թերթին վերահրատարակութիւնը.

ԽՆԴՐԱՆՔ ՄԸ

Պատերազմի ընթացքին, Պաղտատ երկաթուղիի գծին շինութեանց վրայ, Տօրաքի մէջ պաշտօնավարող՝ Հալէպի ազգայիններէն Պ. Ֆիլիպէն, եւ իր հայ ընկերներէն, ինչպէս նաեւ Քէլէպէկ պաշտօնավարող Պ. Իսրայէլ Մելիքեանէ եւ իր եղբօրմէն, կը խնդրուի իմացնել ինծի իրենց հասցէները:

ԳԱՌՆԻԿ Գ. ՄԱԶՄԱՆԵԱՆ
B. P. 729 Պէյրութ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՊԷՅՐՈՒԹԻ
25 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1933

		Ս. Դ.
Եգիպտ.	թղթադրմ.	416
Անգլիկն.	»	405
Տօլար	»	85
Թրքական	»	59
Պանք Օթոմանը		138
Իտալական Լիր 100		675
Յունական Տրախմի 100		70
Անգլ. ոսկի		616
Ֆրանս. »		496
Օսման. »		556.50
Արծաթ մեճիտ		21
Գրէտի Ֆոնս. Ա. Ֆր.		585
» » Բ. »		340
» » Գ. »		329

Սեֆէրեան եղբարք Րիւ Ֆօշ
Թէլէֆօն՝ 5-19

— 260 —

բատապարտ էր համարում նրան։ Ես ընդունեցի նրան իմ մօտ, և որպէս ընկեր գործում էինք միասին։ Ես վճռեցի այլ եւս չվերադառնալ իմ հայրենիքը, ուր պիտի գտնէի սիրելի կնոջս, սիրելի զաւակներիս գերեզմանները միայն, և իմ զատարկացած տունը, այն էլ պարտատիրոջ ձեռքը անցած։ Ամէն ինչ իմ մէջ պիտի զարթեցնէր տխուր յիշողութիւններ։ Հայրենիքը ատելի էր դարձել ինձ....

Նրա ձայնը դարձեալ սկսեց դողդողալ, դարձեալ դառն զգացմունքները խեղդում էին նրան։ Նէնէն տուեց նրան երկրորդ բաժակ կաթ, բայց այս անգամին չընդունեց, և փոքր ինչ հանգստանալուց յետոյ շարունակեց.

— Ես այն ժամանակ հարուստ էի, ունէի մի քանի հազար պատրաստի ոսկիներ անդուկի մէջ։ Իմ նոր ընկերը այն աստիճան գրաւել իմ հաւատարմութիւնը, որ ես ամէն ինձ յանձնել էի նրա ձեռքը։ Անցան մի քանի տարիներ։ Նա ինձանից չէր բաժանվում։ Մեր գործերը օրըստօրէ լաւանում էին և այդ մարդը օրըստօրէ այդ մարդը սիրելի էր դառնում ինձ։ Բայց ի՞նչ գիտէի, որ նրա բոլոր մտերմութիւնը կեղծ էր, խաբեբայութիւն էր, մի գիշեր, իմ քնած ժամանակ, նա յարձակեցաւ իմ վրայ, և սրի մի քանի հարուածներ տալով, ես անզգայ եւ ուշաթափ մնացի, իսկ նա, ինձ արդէն սպանուած համարելով յափշտակեց իմ ոսկիները և փախաւ: Ահա այն սպիները, որ թողեց իմ վրայ այն չարագործը....

Հայրս ցոյց տուեց մի քանի խորը ընկած վէրքերի նշաններ իւր մարմնի վրայ և շարունակեց.

— Այդ պառաւը որ դու տեսնում ես խրճիթի մէջ, ես իմ կեանքով նրան եմ պարտական։ Նա մի անբախտ այրի էր, ինձ վեր առեց իւր մօտ, խնամք տարաւ եւ

— 257 —

չգիտէր ինչով փարատել իմ տխրութիւնը, նրան յայտնի չէր դժբախտ հօր նոյնքան դժբախտ որդու ցաւալի անցեալը։ Նա չգիտէր, որ մենք աշխարհի ամենաթշուառ արարածներից մէկն էինք, անտուն, անհայրենիք, հալածուած դառն հանգամանքների բռնութիւնից, թափառում էինք երկրէ երկիր, որպէս մի արմատից եղած, չորացած բոյս, որին փոթորկային հողմի անգթութիւնը տարուբերում է իւր կատաղի հոսանքի հետ....

Այո՛, Նէնէն չգիտէր ինչով մխիթարել ինձ։ Որդին հանդիպում էր կորած, մոռացուած հօրը, և փոխանակ ուրախանալու, տրտում էր, որովհետև այդ հանդիպումը պիտի բաց անէր նրա առջեւ կատարուած պատահարների մի սոսկալի վիհ, որ մինչեւ այն օր նրան անյայտ էր....

Նէնէն միայն հարցրեց ինձ.

— Դու առաջուց ճանաչո՞ւմ էիր այդ ծերունուն։

— Նա իմ հայրն է, պատասխանեցի ես։

Ե.

ԳԱՂՏՆԻՔԸ ԼՈՒԾՎՈՒՄ Է

Առաւօտեան հայրս զարթնեց խիստ վաղ։ Առաջին բառը որ արտասանեց, էր իմ անունը։ Ես իսկոյն մօտեցայ նրան։

— Եկ գրկեմ քեզ, որդիս, թոյլ տուր արեւի լոյսով մի լաւ ուրախանամ քեզանով, ասաց նա ծնողական հոգեզմայլութեամբ։

Ես ընկայ նրայ գիրկը։

Ա՜խ, ինչպէս խաբեցին ինձ... դարձեալ կրկնեց

ՄԵԹՈՏԻԿ ԿԱՐԻ ԵՒ ՁԵՒԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ
ԿԱՐՃ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ՝ ՄԵԹՈՏ ՓԱՐԻԶԷՆ

Ծանօթ դերձակուհի ex Սեւօ Գույէճեան, պատիւ ունի ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ՝ իր դերձակատունը վերահաստատած է Bab-el-Edris Rue Veyganի, ուր Սլոյ»ի խմբագրատան ճիշդ դիմացի նոր շէնքը։

Տիկին եւ Օրիորդ երանգում աշակերտուհիներ կ'ընան կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ իւրացնել կարն ու ձեւագծութիւնը եւ ստանալ իրենց վկայականները։

Նկատի ունենալով ժամանակն ու պարագաները, գիները դիւրամատչելի դարձած են դաս առնող աշակերտուհիներուն եւ վճարման դիւրութիւններ կը սրուին։

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ Bab. Edris. Rue Veygan Immeubl Aleyli Frères, առաջին յարկ։

ՊԷՅՐՈՒԹՑԻՆԵՐ ՎԱԶԵՑԷՔ ԴԷՊԻ
A. B. C.

Ուր պիտի գտնէք ձեր անհրաժեշտ պիտոյքներուն համար 8000 առարկաներ.

ԱՄԵՆԱՍՈՒՂԸ 25 ԴԱՀԵԿԱՆԷՆ ԱՒԵԼԻ ՉԷ

ԵՐԿՈՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԵՐ՝
Մին Rue des Postes, միւսը Rue Allenby

Սովորութիւն ըրէք A. B. C. էն գնելը

ՏՊԱՐԱՆ ԵՒ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ԱՆԱՀԻՏ

Յ. ՏԷՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ ԵՒ Մ. ՀԻՍԱՐԵԱՆ
Պէյրութ B. P. 724

Փոխադրուած է ՄԱԱՐԱԹ ՓՈՂՈՑ հրանթ Թէաթրէն դէպի Մաարաթի նոր ժամացոյցը ձախ թեւի վրայ առաջին անկիւնադարձը կառավարական դարմանատան l'Assistance publiqueի վարի յարկը։

Ունի հայերէն, ֆրանսերէն եւ արաբերէն բոլորովին նորեւ ճոխ տառեր։

Կ'առաձնէ տպագրական ամէն տեսակ գործեր, գիրք, նամակագլուխ, պահարան, քարթեր, հարսանեկան և վաճառականական ամէն տեսակ գործեր։ Նաև կը կազմէ գրքեր և տետրակներ խիստ ճաշակաւոր և տոկուն։

Մաքուր գործ — դիւրամատչելի գին

ՄԱՄԼՈՑ ՏԱԿ է և մօտ օրէն լոյս կը տեսնէ պատի օրացոյցները, խիստ մաքուր տպագրութեամբ և ճաշակաւոր քարթօններով։

Հիմակուընէ իսկ ապսպրանքներ կընդունուին «ԱՆԱՀԻՏ» Տպարանի միջոցաւ B. P. 724 Պէյրութ։

ՏՕՔԹ. ՄԻՍԱՔ Ս. ՏԱՔԷՍԵԱՆ

Նախկին interne քաղաքապետական հիւանդանոցին, այժմ Շէֆ տը քլինիք St.Elie հիւանդանոցին հաստատած է իր դարմանատունը (Բոլիքլինիք) Հանըն թաղի իր սեփական նորակերտ շէնքին մէջ։

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կ. ա. ժամը 10-12. կ. վ. ժամը 2-6։

St. Elie հիւանդանոցի վիրաբուժութեան, ժանկաբարձութեան, գլուխի, մորթի, վեներական, ներքին եւ պզտիկներու հիւանդութեանց մասնագէտ բժիշկները ամէնօր կ'այցելեն դարմանատունը կ. ա. ժամը 10-12։

Աղքատներու, արագ եւ մասնագիտական դարմանում. աղքատ հիւանդներուն ձրի դարմանում Երկուշաբթի եւ Հինգշաբթի օրերը կ. վ. ժամը 2-6։

CRÉDIT A L'ÉPARGNE
ՎԱՐԿ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽՆԵՐ ԳՈՅԱՑՆԵԼԸ ՔԱՋԱԼԵՐՈՂ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մասնաւոր ձեռնարկ՝ հաստատուած 19 Դեկտ. 1907ի օրէնքին համաձայն

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1886ԻՆ

ՆՄԱՆՕՐԻՆԱԿ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԱՄԵՆԱՀԻՆԸ

ԸՆԿ. ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ԻՐ ՇԷՆՔԻՆ ՄԷՋ՝ 11 Place Bellecour LYON

ՊԱՇՏՕՆԱՊԷՍ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԲԱՐՁՐ ՔՈՍԻՍԷՐՈՒԹԵԱՆ ՄՕՏ

Ֆրանսական հովանաւորութեան տակ գտնուած երկիրներու Ընդհ. Տնօրէնութիւն

ԱՎԸՆԻՒ ՄԱԱՐԱԹ, ՇԻՄԱԼԻՒ ՇԷՆՔԸ : ՊԷՅՐՈՒԹ

Իր ունեցած հսկողական պահեստները եւ ապահովութիւնը
Իր ունեցած աւելորդ պահեստները՝
Ինչպէս նաեւ
Իրեն յանձնուած դրամագլուխներու ապահով կերպով զետեղումը՝ ունենալով վրայ Փարիզի, Լիոնի ու Մարսէյլի եւ միւս մեծ քաղաքներու մէջ, նոյնպէս առաջին կարգի փոխառութիւններով. նոյնպէս ունենալով, պետական արժեթուղթերու եւ այլ արժէքներու վրայ որոնք պետութեան երաշխաւորութիւնը կը վայելեն — բնկերութիւնը դասած են յառաջադէմ հաստատութեանց կարգին՝ որոնց վստահութիւն մղած է օգտակարապէս ծառայելու խնայողութիւնը։

Ընկերութեան բաժնետէրերուն իրեն անդամներուն շնորհած առաւելութիւնները անվիճելի են։

ՑՈՒՑԱԿ N. R. I

Դրամագլուխ մը կազմելու համար հետեւեալ գումարներով:	Ամսական վճարումներով:
Ֆրանք 60.000	Ֆրանք 150
» 40.000	» 100
» 20.000	» 50
» 12.000	» 30
» 4.000	» 10

25 տարի տեւողութեամբ, ի յաջողութեան այն պարագային երբ ամսական վճարումները կանոնաւոր կատարուին։

100էն աւելին միջոցաւ շահի, եւ որուն կը մասնակցին առանց յաւելուածի բոլոր բաժնետէրերը, ...

ՕՐԻՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ.— Ընկերութեան վճարելի առաջավճարները կը գանձուին ձեր բնակած տունէն կամ գործատեղիէն, վիճակահանութեանց անմիջապէս մասնակցիլ, ինչպէս նաև մաս ունենալ ընկերութեան շահերուն անմիջապէս որ պայմանագրութիւն մը կը կնքուի, փոխառութիւն առանց անմիջապէս տոկոսի զեղչելու և այլն։ Եւ մասնաւորապէս արձանագրուած սէրի մը երբ կը շահի վիճակահանութենէն անմիջապէս կը վճարուի դրամագլուխը՝ ու այս պարագային վճարելի առաջավճարները կը դադրին պարտք մը ըլլալէ։

ՄԷԿ ՎՃԱՐՈՒՄՈՎ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.— 1950 Ֆր.ի միանուագ վճարումով մը անգամ մը կ'ապահովէ 4000 ֆրանքի դրամագլուխ մը, և նոյն գումարին կրնայ առաջին ամսոյն մէջ ինք տէր դառնալ, յաւելեալ գումարով մը, ու այս՝ վիճակահանութեան արդիւնքէն կախուած կ'ըլլայ։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել՝ Ընդհ. Տնօրէնութեան՝ Ավընիւ Մաարաթ, Շիմալիի շէնքը կամ ընկերութեան բոլոր գործակալներուն։

Լիբանանի և Սուրիոյ, Ալաուիթներու եւ Ճէպէլ Տրիւզի բոլոր քաղաքներուն մէջ լուրջ եւ նիւթական երաշխիքներ հայթայթելու ի վիճակի աշխատակիցներ կ'ուզուին։

Ամէն տեսակ գրել.— Inspection Générale de Syrie et du Grand Liban, Tél. 10– 36 Avenue Maarad, B. P. 431, Beyrouth (Liban)

ՏՕՔԹ. Տ. Գ. ԼՈՒՍԱՐԱՐԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐԷՆ

ԹԻՒ 27 ՔԱՊՈՒՍԻՆՆԵՐՈՒ ՓՈՂՈՑ ՊԱՊ ԻՏՐԻՍ

(Քաբուսիններու եկեղեցիի ճիշդ դիմաց)

Երկար տարիներու ընթացքին Փարիզի մէջ իր ուսումը կատարելագործելէ եւ հիւանդանոցներու մէջ մեծ հմտութեան եւ երկար փորձառութիւններ ստանալէ վերջ վերադարձած է Պէյրութ եւ հաստատած իր սեփական դարմանատունը Քաբուսիններու եկեղեցւոյ ճիշդ դիմաց թիւ 27 Պապ Իտրիս։

Գիտական ամենավերջին միջոցներով եւ ելեկտրաբուժութեամբ (Diatermo-therapie) ներքին եւ ի մասնաւորի կանանց վեներական, Տրանկախտ, նոր եւ հին շերմամիզութիւն, փոսփաթի, սերմնամանի, միզամանի եւ անկարողութեան հիւանդութիւններն ու ցաւերութիւնները։ Նմանապէս կը դարմանէ արեան եւ ընդհ. ցաւերութիւններ, ռոմաթիզմ (Rhumatisme) մորթային հիւանդութիւններ, մանիշակագոյն ճառագայթներով (Rayon ultra-violet)։ Մասնաւոր ելեկտրականութեամբ (Electro-coagulation) կատարեալ դարմանում կոկորդի amygdaleի եւ Hemoroideի։

Ընդ. ժամեր 8—12 եւ 2—8։ Կիրակի եւ տօնական օրեր մինչեւ կէսօր։

ՁԵՒԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԴՊՐՈՑ
Acadamie de Coupe de Beyrouth

161 Rue Pasteur, Romeils, Beyrouth

Պաշտօնապէս ճանչցուած եւ արտօնուած Լիբանանի Հանրապետութեան Կրթական Նախարարութեան որոշմամբ։

Տիկին Մավաէսեան, պատիւ ունի ծանուցանելու յարգոյ հասարակութեան թէ Academie de Coupe de parisէն վկայական առնելէ վերջ Փարիզի կարեւորագոյն կարի տուներու մէջ գործակցած, իր արուեստը կատարելագործած եւ Պէյրութ վերադարձած ըլլալով հիմնած է դպրոց մը։ վերայիշեալ ...

Ուսուցման եղանակը պարզ եւ գործնական ըլլալուն համար ...

Դասընթացքները երկու ճիւղի կը բաժնուին։
Ա. ընդհ. ձեւագիտութեան [տեսական եւ գործնական] եւ կար։
Բ. ներմակեղենի ձեւագիտութիւն [օժիտի վերաբերեալ ներմակեղէններ] եւ ձեռագործ։

Ուսումնական դասը կը տեւէ 1 ժամ 30 վ. շաբաթը 3 դաս, այս ժամանակը յատկացուած է միայն ուսման, որեւէ պատրուակով դպրոցը իր աշակերտները չի գործածեր։

Դպրոցին օրժանը կսկսի Հոկտ. 9 ին։ Արձանագրուելու համար դիմել ամէն օր վերայիշեալ հասցէին։

Վճարումները դիւրամատչելի են ամենուն համար։

ՅՈՎ. Հ. ՄԱՃԱՌԵԱՆ

Սուրիոյ ծանօթ դերձակ - կերպասավաճառը հաստատած է մասնաճիւղ մը Պէյրութ, Սուգ - էլ - Նուրիէ:

Մեր վաճառատան մէջ կը գտնէք անգլ. եւ Ֆրանս. կերպասներու նոր մթերք երաշխաւոր համապատասխան նորոյթներով. մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում անմրցելի գիներով։

Զինուորական այլ եւ այլ պիտոյքներ

Խղճամիտ աշխատանք

Ճշտապահութիւն

Գոհացումամենէն դժուարահաճներու

Փորձեցէք համոզուելու համար:

UNITED STATES LINES
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱԿԱՆ ԳԻԾ

Աշխարհի ամենէն ապահով, շքեղ եւ արագ նաւերը

(Շաբաթական կանոնաւոր երթեւեկ Հավրէն Շէրպուրկ և Նիւ Եորք)

Նաւերու անունները		Մեկնումի թուականները		
Բր զիտէնթ Րուզվէլթ	»	4	*Սեպտեմ.*	*Շէրպուրկէն*
Ուաշինկթըն	»	14	»	*Հավրէն*
Բրէզիտէնթ Հարտինկ	»	21	»	»
Մանհաթթան	»	28	»	»
Բրէզիտէնթ Րուզվէլթ	»	5	*Հոկտեմ.*	*Շէրպուրկէն*
Ուաշինկթըն	»	12	»	*Հավրէն*
Բրէզիտէնթ Հարտինկ	»	19	»	»
Մանհ. թթան	»	26	»	*Հավրէն*

Մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտքէ դիմել Ընդհ. գործակալութեան

ՀԻԹԹԻ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ

Հեռաձայն 8— 00, Մաարաք փողոց Պէյրութ, B. P. 511։
Հեռագր. հասցէ.— «HITTIFRER»։

— 258 —

Նա դիչերուայ խօսքը, խորին կերպով հոգւոց հանելով։

— Դու ամբողջ գիշերը անհանգիստ էիր, հայրիկ, համարեայ չքնեցիր, շատ անգամ կրկնում էիր այդ խօսքը, պատմիր, ո՞վ խաբեց քեզ և ինչ բանում խաբեցին։

— Անցեալը մի յիշեցրու ինձ, որդի, պատասխանեց նա տխուր ձայնով,— դու ինձ ա՛յն ասա, մայրդ կենդանի՞ է։

— Ես նրան բոլորովին առողջ թողեցի տանը և մի քանի անգամ նամակներ եմ ստացել, շատ ժամանակ չէ, որ նոր նամակ ես ստացայ, նա բոլորովին առողջ է։

— Անիծեա՛լ լինես դու... ինչպէս խաբեց ինձ...
Նա դարձաւ յիշեց իր լաքուած դրութիւնը։

— Իսկ քոյրե՞րդ, հարցրեց նա։

— Նոյնպէս առողջ են, մեծ քոյրս մարդու է գնացել, այժմ երկու երեխայ ունի, միջնակ քոյրս նշանուած է։

Նրա չիջած աչքերի մէջ փայլեց ուրախութեան մի առայլ նշոյլը։ Իսկ իմ հետաքրքրութիւնը գրաւում էր այն գաղտնիքը, թէ ումն էր անիծում հայրս, կամ ո՞վ էր խաբել նրան։ Երկար թախանձելուց յետոյ, վերջապէս յօժարուեցաւ նա պատմել։

— Դուցէ մայրդ ասած կը լինի, որ դու դեռ չէիր ծնուած, երբ ես աղքատութիւնից ստիպուած, թողեցի հայրենի երկիրը և դիմեցի դէպի պանդխտութիւնը, օտար աշխարհներում բախտ որոնելու։ Բացի ծանր պարտքերից, ես ոչինչ չթողեցի իմ ընտանիքի ապրուստի համար։ Մի քանի կտոր կալուածքներ ունէի, նրանք էլ պարտքերիս փոխարէն գրաւ էին դրուած։ Մի քանի տարի երկրէ երկիր թփառում էի, բայց ոչ մի գործում յաջողութիւն չէի գտնում։ Հայրենիքից ստացուած տե-

— 259 —

ղեկութիւնները միշտ տխուր էին ու անմխիթար։ Վերջապէս հասաւ Պարսկաստանի սարսափելի ժանտախտի լուրը։ Այդ միջոցին յայտնուեցաւ ինձ մօտ մի խաչագող որ նոր եկել էր մեր երկրից և ունէր իւր հետ մի նամակ իմ անունով։ Նա պատմեց, թէ որպիսի կոտորած կատարեց ժանտախտը և որպէս դատարկուեցաւ ամբողջ երկիրը։ Իսկ նամակի մէջ աւելի մանրամասնութիւններ կային։ Նամակը մեր գիւղի քահանայի գրածն էր։ Նա սկսում էր մխիթարական խօսքերով, որպէս սովորաբար գրում են այն անբախտներին, որոնք կորցրել էին իրանց սիրելիներին։ Նրա մէջ կար մի երկար ցուցակ, թէ մեր գիւղացիներից ո՞վ մեռաւ, կամ ո՞վ ազատուեցաւ։ Մեռելների թւում գրուած էր քո մօր, քոյրերիդ և քո անունը։ Իմ ամբողջ ընտանիքը ժանտախտի զոհ էր դարձել։ Այդ անիրաւը բերանացի էլ պատմեց, թէ որպիսի պատուհասի ենթարկեց Աստուած իմ ընտանիքը և աւելացրեց, որ իմ թողած բոլոր կայքերը պարտքերի փոխարէն տիրեցին...։

Վերջին խօսքերի ժամանակ ծերունու ձայնը փոքր առ փոքր թուլացաւ և նա դժուարանում էր շարունակել իւր պատմութիւնը։ Նէնէն տուեց նրա մի բաժակ կաթ խմելու։ Նա փոքր ինչ կազդուրուեցաւ եւ շարունակեց.

— Այլ ես ոչինչ չէր մնում, ես կորցրել էի այն բոլոր առարկաները, որ սիրելի էին ինձ, որ կապում էին իմ սիրտը իմ հայրենիքի հետ։ Այդ տեղեկութիւնները այնքան ծանր և սպանիչ ազդեցութիւն ունեցան իմ վրայ, որ ես մի քանի ամբողջ ամիսներ հիւանդ պառկեցայ։ Նամակաբերը չհեռացաւ իմ հիւանդութեան մահճից եւ ամենայն հոգատարութեամբ խնամք էր տանում իմ վրայ։ Մինչեւ իմ առողջանալը նա բոլորովին գրաւեց իմ բարեկամութիւնը, և ես իմ անձը շատ ե-